

DR MAŁGORZATA PASZKOWSKA

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Kształcenie podyplomowe fizjoterapeutów w świetle nowej ustawy

■ Fizjoterapeuta mający tytuł magistra, który odbędzie określone ustawą szkolenie specjalizacyjne oraz złoży z wynikiem pozytywnym Państwowy Egzamin Specjalizacyjny Fizjoterapeutów, będzie mógł uzyskać tytuł specjalisty.

W przypadku zawodów medycznych bardzo istotne jest sformalizowane kształcenie podyplomowe. Kwestię kształcenia podyplomowego lekarzy i pielęgniarek regulują ustawy stanowiące ich pragmatyki zawodowe oraz wydane na ich podstawie rozporządzenia. Natomiast kształcenie podyplomowe fizjoterapeutów w formie specjalizacji uregulowane było dotychczas *Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2002 r. w sprawie uzyskiwania tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia*. Specjalizacja była jednostopniowa i prowadzona przez

podmioty, które uzyskały wpis na listę jednostek szkolących prowadzoną przez Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego. Jej ukończenie i zdanie egzaminu specjalizacyjnego pozwalało uzyskać tytuł „specjalista w dziedzinie fizjoterapii”. 25 września 2015 r. Sejm RP uchwalił *Ustawę o zawodzie fizjoterapeuty* (Dz.U. poz. 1994) – dalej jako u.z.f. *Ustawa o zawodzie fizjoterapeuty* wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia jej opublikowania w Dzienniku Ustaw, czyli 31 maja 2016 r. Rozdział 5 powyższej ustawy, obejmujący art. od 32 do 60, zawiera regulacje prawne dotyczące kształcenia podyplomowego fizjoterapeutów. Przedmiotowa regulacja ustawowa dotyczy jednej formy kształcenia podyplomowego, tj. specjalizacji. Zgodnie z nową ustawą fizjoterapeuta może uzyskać tytuł specjalisty po odbyciu szkolenia specjalizacyjnego, ustalonego programem specjalizacji, i zdaniu Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego Fizjoterapeutów (PESFZ).

Szkolenie specjalizacyjne jest jednostopniowe. W tym samym czasie

można odbywać tylko jedno szkolenie specjalizacyjne. Oplatę za to szkolenie i PESFZ ponosi fizjoterapeuta odbywający specjalizację, a ustala ją kierownik jednostki szkolącej. Jednakże minister zdrowia może w ramach środków budżetu państwa, których jest dysponentem, dofinansować koszty związane ze szkoleniem specjalizacyjnym fizjoterapeutów. Nadzór nad prowadzeniem szkolenia specjalizacyjnego sprawuje minister zdrowia za pośrednictwem dyrektora Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (CMKP).

Jednostki szkolące

Szkolenie specjalizacyjne w ramach kształcenia podyplomowego jest prowadzone przez podmioty, zwane jednostkami szkolącymi, po uzyskaniu akredytacji udzielonej przez dyrektora CMKP. Akredytacja może zostać udzielona podmiotom:

- 1) które powołały zespół do spraw szkolenia specjalizacyjnego, w tym podpisały umowy na pełnienie obowiązków kierowników specjalizacji z osoba- ▶

- ▶ mi posiadającymi tytuł specjalisty w dziedzinie fizjoterapii albo z osobami, którym minister zdrowia powierzył obowiązek specjalisty w dziedzinie fizjoterapii,
- 2)które spełniają standardy kształcenia określone w programie specjalizacji,
- 3)których działalność obejmuje profil prowadzonego szkolenia specjalizacyjnego i które zawarły porozumienia z innymi podmiotami na realizację staży kierunkowych lub kursów specjalizacyjnych określonych programem specjalizacji, jeżeli ich odbywania jednostka szkoląca nie może zapewnić w ramach swojej struktury organizacyjnej,
- 4)które opracowały regulamin organizacyjny szkolenia specjalizacyjnego.

Podmiot zamierzający prowadzić szkolenie specjalizacyjne składa do dyrektora CMKP wniosek o udzielenie akredytacji. Dyrektor CMKP po ocenie wniosku dokonuje wpisu jednostki szkolącej na prowadzoną przez siebie listę jednostek posiadających akredytację, wraz z określeniem maksymalnej liczby miejsc szkoleniowych w zakresie danego szkolenia specjalizacyjnego dla osób mogących odbywać szkolenie specjalizacyjne, na okres 5 lat, w przypadku gdy opinia powołanego przez niego w trybie ustawowym zespołu ekspertów jest pozytywna, albo odmawia wpisu. Dyrektor CMKP publikuje i aktualizuje na swojej stronie internetowej listę jednostek szkolących. Udostępnia także listę staży kierunkowych oraz listę kursów specjalizacyjnych, objętych programem specjalizacji. Program specjalizacji opracowuje zespół ekspertów powołany przez dyrektora CMKP.

Postępowanie kwalifikacyjne

Wojewoda określa i ogłasza na swojej stronie internetowej listę wolnych miejsc szkoleniowych w dziedzinie fizjoterapii, co najmniej na miesiąc przed terminem danego postępowania kwalifikacyjnego. Szkolenie specjalizacyjne może rozpocząć fizjoterapeuta, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)złożył wniosek o rozpoczęcie szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie fizjoterapii,

- 2)posiada prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty,
- 3)posiada tytuł magistra wymieniony w art. 13 ust. 3 u.z.f. i spełnia wymagania określone w tym przepisie,
- 4)został zakwalifikowany do odbycia szkolenia specjalizacyjnego w postępowaniu kwalifikacyjnym.

Fizjoterapeuta składa wnioski do wojewody właściwego ze względu na obszar województwa, na terenie którego zamierza odbywać szkolenie specjalizacyjne. Wniosek ten powinien zawierać: imię (imiona) i nazwisko wnioskodawcy, nazwisko rodowe, miejsce i datę urodzenia, płeć, PESEL, numer dokumentu „Prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty”, obywatelstwo, adres do korespondencji oraz numer telefonu i adres poczty elektronicznej (jeżeli posiada), posiadany stopień naukowy lub tytuł naukowy, okres zatrudnienia w zawodzie oraz liczbę publikacji i ich wykaz. Do wniosku dołącza się: odpis dyplomu ukończenia uczelni wyższej, dokument potwierdzający okres zatrudnienia w zawodzie oraz oświadczenie dotyczące rodzaju publikacji. Wniosek składa się każdego roku w terminie od 15 listopada do 15 grudnia na postępowanie kwalifikacyjne przeprowadzane w terminie od 16 grudnia do 15 stycznia albo od 30 kwietnia do 31 maja na postępowanie kwalifikacyjne przeprowadzane w terminie od 1 czerwca do 30 czerwca. Fizjoterapeuta ubiegający się o odbywanie szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie fizjoterapii może być w danym terminie dopuszczony do postępowania kwalifikacyjnego tylko w jednym województwie. W celu zakwalifikowania wnioskodawcy do odbycia szkolenia specjalizacyjnego przeprowadza się postępowanie kwalifikacyjne, które obejmuje ocenę formalną wniosku o rozpoczęcie szkolenia specjalizacyjnego oraz postępowanie konkursowe. Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza się dwa razy w roku w terminie od 16 grudnia do 15 stycznia oraz od 1 czerwca do 30 czerwca. Postępowanie konkursowe przeprowadza się, jeżeli liczba kandydatów do odbycia szkolenia specjalizacyjnego jest więk-

sza niż liczba miejsc szkoleniowych. W postępowaniu konkursowym przyznaje się punkty m.in. za: staż pracy w zawodzie fizjoterapeuty, w pełnym wymiarze czasu pracy (2 punkty za każdy rok, nie więcej niż 6 punktów), posiadanie stopnia naukowego doktora (18 punktów), opublikowanie podręcznika naukowego/artykułu naukowego z zakresu fizjoterapii. W przypadku gdy co najmniej dwóch kandydatów ubiegających się o miejsce szkoleniowe w dziedzinie fizjoterapii uzyskało identyczny wynik w postępowaniu konkursowym, uwzględnia się wynik studiów na dyplomie ukończenia studiów wyższych. Do odbywania szkolenia specjalizacyjnego kwalifikuje się fizjoterapeutów w liczbie odpowiadającej liczbie wolnych miejsc przyznanych na dane postępowanie kwalifikacyjne w dziedzinie fizjoterapii w danym województwie, w kolejności od najwyższego wyniku uzyskanego w postępowaniu konkursowym. Wojewoda zawiadamia wnioskodawcę o wyniku postępowania kwalifikacyjnego. Uwzględniając wynik przeprowadzonego postępowania kwalifikacyjnego, wydaje wnioskodawcy skierowanie do odbywania szkolenia specjalizacyjnego w jednostce szkolącej, posiadającej wolne miejsca szkoleniowe, ze wskazaniem okresu jego odbywania. Osobie zakwalifikowanej do rozpoczęcia szkolenia specjalizacyjnego właściwy wojewoda wydaje kartę przebiegu szkolenia specjalizacyjnego, zwaną dalej KS, z określoną planowaną datą rozpoczęcia szkolenia specjalizacyjnego. KS z wymaganymi wpisami stanowi dowód odbycia szkolenia specjalizacyjnego zgodnie z programem specjalizacji. Rejestr fizjoterapeutów odbywających szkolenie specjalizacyjne jest prowadzony przez dyrektora CMKP w systemie teleinformatycznym.

Szkolenie specjalizacyjne

Fizjoterapeuta, zakwalifikowany do rozpoczęcia szkolenia specjalizacyjnego, rozpoczyna je w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od daty określonej w KS, jako planowana data rozpoczęcia szkolenia. Fizjoterapeuta uprawniony

do podjęcia szkolenia specjalizacyjnego może je odbywać na podstawie:

- 1) umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony albo określony czasem specjalizacji z podmiotem, który uzyskał akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego, a także płatnego urlopu szkoleniowego udzielonego na podstawie odrębnych przepisów lub urlopu bezpłatnego udzielonego na czas realizacji kursów i staży kierunkowych, albo
- 2) umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony albo określony okresem specjalizacji z innym podmiotem niż podmiot, który uzyskał akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego, a także płatnego urlopu szkoleniowego udzielonego na podstawie odrębnych przepisów na czas realizacji podstawowego stażu specjalizacyjnego, kursów i staży kierunkowych,
- 3) umowy zawartej na okres specjalizacji z podmiotem, który uzyskał akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego, albo poszerzenia zajęć programowych stacjonarnych studiów doktoranckich o program specjalizacji zgodny z kierunkiem tych studiów.

Fizjoterapeuta, o którym mowa w pkt 1 i 2, zawiera z pracodawcą umowę określającą wzajemne prawa i obowiązki stron wynikające z realizowania programu specjalizacji. Fizjoterapeuta odbywa szkolenie specjalizacyjne przez cały jego okres w pełnym wymiarze czasu pracy fizjoterapeuty zatrudnionego w podmiocie leczniczym lub w innej jednostce właściwej dla dziedziny fizjoterapii.

Szkolenie specjalizacyjne odbywa się pod nadzorem kierownika specjalizacji, który jest odpowiedzialny za ustalenie szczegółowych warunków i przebiegu szkolenia specjalizacyjnego w sposób zapewniający realizację programu specjalizacji. Kierownika specjalizacji powołuje i odwołuje, za jego zgodą, kierownik jednostki szkolącej.

Fizjoterapeuta, który ukończył szkolenie specjalizacyjne, może zostać dopuszczony do Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego Fizjoterapeutów

(PESFZ). Fizjoterapeuta zamierzający przystąpić do PESFZ składa do właściwego wojewody wnioski o dopuszczenie do egzaminu. Do wniosku dołącza się KS i dokument potwierdzający wniesienie na konto CEM opłaty za PESFZ. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania kompletnego wniosku i wymaganych dokumentów, przekazuje je właściwemu konsultantowi krajowemu i zwraca się o weryfikację, w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia, czy wnioskodawca odbył szkolenie specjalizacyjne zgodnie z programem specjalizacji. Konsultant krajowy przekazuje właściwemu wojewodzie rozstrzygnięcie i zwraca wnioski i dokumenty. Wojewoda niezwłocznie po uzyskaniu informacji od konsultanta krajowego potwierdza zakończenie szkolenia specjalizacyjnego lub kieruje do zrealizowania brakującej części programu specjalizacji i przedłuża okres trwania szkolenia specjalizacyjnego na czas niezbędny do realizacji tej części. Wojewoda po potwierdzeniu zakończenia szkolenia specjalizacyjnego podejmuje decyzję o dopuszczeniu wnioskodawcy do PESFZ. Wojewoda opracowuje listę osób dopuszczonych do egzaminu, którą przekazuje do CEM za pomocą środków komunikacji elektronicznej. CEM ustala listy fizjoterapeutów zdających PESFZ w danym miejscu i terminie oraz zawiadamia te osoby o terminie i miejscu egzaminu. Wnioskodawca wnosi opłatę egzaminacyjną w wysokości nie wyższej niż 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Państwowy Egzamin Specjalizacyjny Fizjoterapeutów organizuje CEM. PESFZ jest przeprowadzany przez Państwową Komisję Egzaminacyjną, zwaną dalej PKE. Przewodniczącym PKE, przewodniczącym Zespołu Egzaminacyjnego i jej członków powołuje i odwołuje dyrektor CEM. Zakres PESFZ jest zgodny z programem specjalizacji i jest przeprowadzany dwa razy w roku – w sesji wiosennej – od 2 maja do 15 czerwca – oraz w sesji jesiennej – od 2 listopada do 15 grudnia. PESFZ składa się z dwóch części w następującej kolejności: egzaminu teoretycznego i egzami-

nu praktycznego. Warunkiem dopuszczenia do części praktycznej PESFZ jest uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu teoretycznego. Egzamin teoretyczny jest przeprowadzany w formie: 1) testu, gdy do PESFZ w sesji zostanie dopuszczonych co najmniej 30 osób, 2) egzaminu ustnego.

Egzamin testowy odbywa się jednocześnie w całym kraju, w terminie ustalonym przez dyrektora CEM. Egzamin testowy polega na rozwiązaniu 120 pytań zawierających pięć wariantów odpowiedzi, z których tylko jeden jest prawidłowy. Osoba zdająca może wybrać tylko jedną odpowiedź. Za każdą prawidłową odpowiedź osoba zdająca uzyskuje 1 punkt. W przypadku braku odpowiedzi, udzielenia nieprawidłowej odpowiedzi albo zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi punkty nie są przyznawane. Pozytywny wynik egzaminu testowego otrzymuje osoba egzaminowana, która uzyskała co najmniej 60% maksymalnej liczby punktów z testu. Oceną końcową PESFZ jest ocena wynikająca ze średniej arytmetycznej ocen z egzaminu teoretycznego i praktycznego. Fizjoterapeuta, który nie przystąpił do PESFZ w wyznaczonym terminie albo uzyskał wynik negatywny z PESFZ, może do niego przystąpić w kolejnej sesji egzaminacyjnej. Potwierdzeniem złożenia PESFZ jest dyplom wydany przez dyrektora CEM w terminie 30 dni od dnia otrzymania kompletnej dokumentacji egzaminacyjnej. CEM prowadzi rejestr wydanych dyplomów i przechowuje ich kopie sporządzone w formie elektronicznej. Szczegółowy sposób i tryb składania PESFZ oraz ustalania jego wyników, a także wzory dokumentów itd. określi minister zdrowia w drodze rozporządzenia.

Podsumowanie

Jak wynika z nowej ustawy, fizjoterapeuta mający tytuł magistra, który odbędzie określone ustawą szkolenie specjalizacyjne oraz złoży z wynikiem pozytywnym Państwowy Egzamin Specjalizacyjny Fizjoterapeutów, będzie mógł posługiwać się tytułem zawodowym specjalisty w dziedzinie fizjoterapii. ▣